

PETROZSÉNY és VIDÉKE

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI és VEGYES TARTALMU HETILAP. — MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP REGGEL.

A lap előfizetési ára:

Egy negyedévre . . . 2 kor.
Fél évre 4 „

Egészévre 8 kor.
Egyes szám ára . . . 20 fil.

A lap szellemi részét illető közlemények a „Petrozsény és Vidéke” szerkesztőségéhez; az előfizetések pedig a kiadóhivatalhoz küldendők.
Hirdetések, valamint nyilttéri közlemények mérsékelt áron számíttatnak.

A kisiparosok helyzete.

Három évtized óta a sajtóban, országos iparosgyűléseken, szakiratokban folyton hangzik a panasz a magyar kisiparosság sorsáról

És nem ok nélkül.

A kormány is kijelentette már ismételt, hogy kisiparosok helyzetének javítását és fejlesztését elsőrendű kormányzati feladatnak ismeri. Hangsúlyozta különösen, hogy ezen célból nemcsak kedvező termelési, értékesítési viszonyokra kell törekedni, hanem arra is, hogy az ipari közigazgatás, az iparüzési jog megszerzése és gyakorlása, a munkaadó és az alkalmazott közötti jogviszony szabályozása, az üzleti verseny, valamint az egyesülésben és szervezkedésben rejlő erők felhasználása az iparosok helyzetének javítása érdekében felmerült kívánalmaknak megfelelőjenek.

Az adatok már egybegyűjtve s ha a parlamenti, a politikai-helyzet lehetővé teszi, bizonyára a törvényhozás elsőrendű feladatát fogja képezni a kisipar észlelt bajainak orvoslása.

A javaslatok felőlük mindama kérdéseket, melyektől a helyzet javulása várható. S mert az ország érdeket képez s mert a törvényhozás működésének szünet a legalkalmasabb ezeknek a kérdéseknek ismertetésére és megvitatására, időszerűnek tartjuk azokkal a javaslatokkal foglalkozni, melyek az ipartörvény tervbevett módosításával figyelembe vétetnek.

És pedig, hogy:

1. Az 1884: XVII. t.-cz. akként módosíttassék, hogy a törvény 4. §-ába foglalt képesítés elvének hatályosabbá tétele mellett a segédi szakba vágó

foglalkozás két év helyett legalább három évben határozassék meg;

2. hogy e törvény 6., 7., 8 és 47. §-ai hatályon kívül helyezzessék és mindazon törvényszakaszok módosíttassanak amelyek ezekkel összefüggésben vannak és a képesítés elvének érvényesülését akadályozzák;

3. hogy az iparostanoncok a tanviszony lejártakor szakvizsga tételére legyenek kötelezhetők és az ipartestületek által az ipar fejlesztésére alkalmas, ösztöndíjakkal összekötött, évenként rendezendő tanonczmunka-kiállításokon való részvételre szoríthatók legyenek;

4. hogy a törekvő iparosok, illetve segédek az ipartestületekben szervezendő szakbizottságok előtt fakultatív (nem kötelező) szakvizsgát tessenek, hogy ez alapon képességük megfelelő oklevéllel igazoltassék. Csak az ilyen oklevéllel bíró viselhesse a „mester” czimet;

5. hogy az ipartestületek országszerte városként, községként és ott, a hol arra a kellő számú iparosok nem volnának, járasként kötelezőleg való létesítése elrendeltessék; és elrendeltessék az is, hogy minden képesítéshez kötött ipartűző és olyan gyáros, a ki ipartelepén képesítéshez kötött iparossegédek és tanoncokat alkalmaz, az illetékes ipartestület kötelékében lépni tartozzék;

6. hogy az ipartestületek hatásköre akként terjesztessék ki, miszerint az iparigazolványok iránti beadványok a képesítéshez kötött iparosokra nézve az ipartestületek által, ezeknek véleménye kíséretében terjesztessenek az iparhatóságok elé; és hogy az ipartestületek — a kötelékükbe tartozó képesi-

tett iparosokra nézve — a törvényben meghatározandó iparkihágási ügyekben oly hatósági jogokkal ruháztassanak fel, a milyenek ezidőszert az elsőfoku iparhatóságokat illetik meg.

7. hogy az ipartörvény 60. §-a első bekezdése akként egészíttessék ki, hogy azok sem vehetők fel tanonczokul, a kik a népiskolának legalább negyedik osztályát kielégítő sikerrel el nem végezték és magyarul írni, olvasni nem tudnak;

8. hogy a tanidő minimuma három évben állapíttassék meg;

9. az ipartestületek hatásköre lényegesen kibővíthető

Az eddig is a testületi feladatok körébe tartozó részletek közül jobban előtérbe kellene helyezni a következőket:

a) A tanoncok gyakorlati és elméleti kiképzésének tervszerű ellenőrzését (78. §.) és ezzel kapcsolatban évi rajz- és munkakiállításokat rendezését;

b) a segédek megfelelő elhelyezésének ellenőrzését (98. §) egészségügyi szempontból;

c) hitel-, nyersanyag-beszerező- és közös raktározási szövetkezetek létesítése érdekében való tervszerű buzgólkodást (126. §. e) s ez intézmények erkölcsi propagálását és támogatását;

d) az iparosok és segédek, nemkülönben a tanoncok közötti ügyek szabályrendeleti rendezését és ellenőrzését (140. §.)

Uj feladatok gyanánt a testületek körébe kellene utalni:

e) a házaló-kerekedés ellenőrzését;

f) a vásári rendtartás létesítésének kezdeményezését, illetőleg a törvényhatóság erre vonatkozó

„PETROZSÉNY ÉS VIDÉKE” TÁRGYAJA.

Csak magyarok legyünk!

A világon, melyben nekünk
Egy kis helyünk jutott,
Küzdelemmel kell töltenünk
Az éjt és napot.
De jöjjön bár még több s nagyobb
Zivatar ellenünk,
Megállunk a vészek között,
Csak magyarok legyünk.

Küzdeni az áradattal
A hajónak nehéz,
De a kemény kösziklának
Csak játék az egész.
Ezer évnek köziklánján
Mi ártasson nekünk?
A földingás sem ingat meg
Csak magyarok legyünk!

Voltak idők, hogy a magyart
Elhagyta a remény,
A hullámok százezerei,
Összecaptak fején,
És e nemzet feltámadott
Valahányszor letűnt!
Valami nagy erő tart fenn . . .
Csak magyarok legyünk!

Kimondja azt, hogy a magyar
Már csak a múltban él?
Rémitő a halott arca,
Ki sirjából kikél!
A lelkeknek órájuk van,
Alusznak míg nem üt,
A sir nincs jól letapogva . . .
Csak magyarok legyünk!

Leróva a régi bűnök,
Az átok engedett,
Pártszenvedély lecsillapul,
Győz a honszeretet,
Egy érzelem, egy gondolat
Hevíté kebelünk!
A jövőtől nem félhetünk:
Csak magyarok legyünk!

Ezer éve, hogy itt lakunk,
És a magyar magyar,
Orkánokkal harcizolának
Kiket a föld takar.
A viharok érkezése
Nem új immár nekünk.
A pokollal birkózzunk,
Csak magyarok legyünk!

Az asszony barátja.

Fehér ormok közt kanyargó vonat egy kis állomásnál pihent meg. Egy pár kiránduló várt a vasútra, köztük egy karesu, szőke asszony, aki közömbösen nézett maga elé, de pillanat alatt észrevette az egyik szakasz ajtajában álló, komoly vonású férfit. Beszállt, s a következő perczben a vonat tovább ment; talán senkinek sem tűnt föl, hogy megbeszélte találkáról van szó. Ketten egyedül voltak a kocsiiban s most nyugodtan, hidegen néztek egymás szemébe. Három esztendeje nem látták egymást, azelőtt szintén három év telt el, hogy utaik összeakadtak. Az ilyen hosszú szünet után az embernek vannak mondani valói, ők mégse találtak, nem is igen kerestek szavakat. A férfi látszott, hogy az élet egy és más próba elé állította, szeme járása eszűdös, óvatos volt, homlokán barázdák szaladtak végig. Az asszony üde és fiatal volt, telve rejtett, de a felszínen áttűző meghatározhatatlan vonásokkal, amelyek hasonlítottak a külsőleg nyugodt tenger titokzatos rengéséhez. Az emberek gonosz lelkiének s kacérnak mondták.

— Északról jövök — kezdte a férfi — és délnek megyek. Kiepittem három vasutat s két országutat; most Kis-Ázsiában csinálom ugyanazt. Két évig leszek elfoglalva s akkor megint erre jövök, ezuttal azonban nyugotnak kanyarodva.

— Nem kíváncsi rá, hogy mi történt ez alatt idehaza? — kérdezte az asszony.

D. Gy.

kezdemenyezésének kisürgetését és közreműködés által való támogatását; továbbá az országos- és hetivásárokon való ellenőrzést, végre az árulási sorrend szigorú megállapítását;

g) az összes fontosabb, a kézműipart érintő ügyekre nézve az illetékes kereskedelmi és iparkamarákkal szoros kapcsolatba kellene lépni s ezekkel az érintkezéssel állandóan és rendszeresen fenn tartani;

h) az összes ipari intézményeknek (iparoskörök, iparostársulatok, ipari segélypénztárak, ipari tanfolyamok, szakiskolák, muzeumok stb.) a testülettel való kapcsolatbáhozatalát és ebből kifolyólag

i) iparfejlesztési feladatoknak felkarolását, u. m.:

a) helyi iparnak a helyi közszállításoknál való előnyben részesítése, általában a helyi és hazai ipar termelőképességét a helyi közönséggel megismertetni s a társadalom minden rétegét az iparpártolásra buzdítani;

b) tekintettel a most szervezés alatt levő országos intézményre, ezzel kapcsolatot keresni s így a munkaközvetítés (esetleg utasfogadó) szervezése;

c) mestertanfolyamok létesítése egyes iparágakban;

d) vándorkiállítások és lehetőleg a m. kir. technológiai múzeum révén az egyes iparcsoportok körébe tartozó új szerszámok, eszközök, gépek, esetleg anyagok tervszerű megismertetése;

e) általában az időszerű iparfejlesztési kérdések felkarolása és megoldásuk körül való közreműködés;

f) az iparosok haladását és művelődését, ismeretterjesztő felolvasások, előadások tartása szaktanfolyamok rendezése, szaklapok és mintalapok terjesztése által és más alkalmas módon előmozdítani;

g) létesíteni és ellenőrizni a segédek és munkások továbbképző tanfolyamait;

h) az iparosság humanitárius érdekeit képviselni és pedig iparossegítő-egylet, menedékház, nyugdíjintézmény létesítése által.

Főbb vonásokban ezek a javaslatok, melyektől kisiparunk fejlődésének a megkívánható merbe terelése várható. Ezekkel kapcsolatos törvényhozási s kormányhatósági intézkedések a tervezett és eljáratott reformnak folyományát képezik.

A kisiparosok sőt az ország érdeke sürgősen követeli a nyomasztó helyzet orvoslását.

Kézrekerített betörőbanda.

Lapunk legutóbbi számában említettük, hogy f. hó 12. és 13-ika közötti éjjel betörték Petrozsény főutcáján Weisz Rezső divatru és férfiruha kereskedésébe.

A nyomozatot azonnal foganatosította a csendőrség és községi rendőrség s megállapította, hogy 100 kor. készpénzt, 7 férfi öltözetet, 6 pár férficipőt összesen 276 kor. értékben vittek. A csendőrség s rendőrség ügyessége tulajd. a betörők furfangján. A tettesek kézre kerültek. A helyszínen hagyott létra vezette nyomra a vizsgálatot.

Mintán bebizonyult, hogy a létra a vasuti állomástól lett elhozva, a vasutasokkal érintkezésben volt egyeneket vették gyanúba s midőn Bethlendi Ferencz 17 éves foglalkozás nélküli kovács tanoncát a nyomozatra kivezényelt csendőrök Gráva György községi rendőrajánlatára a vasut mentén megállították, ez annyira megijedt, hogy nyomban töredelmes vallomást tett s megnevezte bűntársait is, kik csakhamar a községi börtönbe kerültek s elmondották részletesen, hogy Pópa Milián 24 éves napszámos volt a főtettes, a vezető, ennek a biztatására hozta a pályaudvarból Hertelendi a létrát a melyen bemásztak az ajtó feletti nyíláson, melynek vasrácsát rúddal kifeszítették. Bementek az üzletbe Pópa Milián, Hertelendi Ferencz és Bogdán J. 20 éves petrozsényi munkás. A Wágner szálloda kapu bejáratánál őrt állt Kőszter Gusztáv 24 éves vulkáni napszámos. Szedlacek János 16 éves petrozsényi munkás a Gerbert-féle gyógyszerártnál örködött. Ha valaki közeledett a Fő-utczán, a Kigyó-utczán, vagy a vendéglő udvarából, akkor köhögéssel az őrtállók jelt adtak. Kétszer is megzavarta őket a munkában az éjjeli őrszert, midőn az adott jeltre bementek a vendéglő udvarába s a rendőrök természetesen, nem láthattak semmit.

Midőn behatoltak, gyorsan feltörték a kézi pénztárt, kivették az ott talált összeget, a ruhákat kihányták az utcára s elmenekültek. A pénzen megosztzkodtak a ruhát elvitték Pópa Maximinné lakására s az a padláson elrejtette. Hogy onnan hová lett, azt még nem volt kipuhatolható, mert Pópa névadja az orgazdaságot, bár a tettesek Pópa Maxim kivételével beismerésben vannak s ellenük vallanak.

A tetteseket és az orgazdát 17-én éjjel szállította be a csendőrség láncreá, verve a kir. ügyészséghez Dévára.

Megtalálták Bethlendi Ferencznel az ipartestület irodájából ellopott pecsét nyomot és az azzal hamisítva Bethlendi Ferencz nevére kiállított munkakönyvet is, melyek bünyként beszolgáltattak az ügyészségnek.

Tetteseknél összesen 60 fillér volt a lopott pénzből, a főbitt az éjjeli üzletekben harácsolnak el bevalásuk szerint. Az ellopott ruhákat erőlyesen keresi a csendőrség és községi rendőrség, melynek ügyességét dícséri a betörőbanda kézrekerítése.

KÜLÖNFÉLÉK.

— A petrozsényi második gyógyszerártnál folyó hó 17-én megnyílt. Folyó hó 16 és 17-én dr. Balogh Pál vármegyei főorvos, dr. Weisz József körorvos mint h. járásorvos Jancsó Ferencz petrozsényi szolgabíróval megejtették az előírt gyógytárvizsgálatot s így a berendezést, mint a felszerelést minden tekintetben kifogástalannak találták s így a bármely nagyvárosba is beillő fényes berendezésű gyógyszerártnak a közhasználatnak átadott.

— A román határszéli affér. Az országszerte nagy szenzációt keltett brutalitás mellett, melyet a román katonák magyar honosokkal és magyar csendőrökkel elkövettek, diplomáciai tárgyalás lesz, Mint Bukarestből jelentik: Pallavicini őrgrof osztrák-magyar követ megkeresésére a román kormány Lahovary hadügyminisztert, Popescu ezredet, Istrai és Simionescu-Staur alezredekseket küldte Pojana-Minereibe, hogy a magyar kormány képviselőivel megindítsák a vizsgálatot. A vegyes bizottság mindenkit ki fog hallgatni, aki az összeütközésben résztvevett. A jegyzőkönyvet Bukarestbe küldik. Kapcsolatosan megemlítjük, hogy a bukaresti Universul című újság f. hó 20-án érkezett száma közli a román határszágnak a petrozsényi határszéli összeütközés dolgában tartott vizsgálatának eredményét. Mivel a hivatalos vizsgálat — fentiek szerint — még nincs befejezve, követzésképpen a bukaresti újság közlése sem erdhet illetékes helyről, de nem lehetetlen, hogy a román vizsgálat eredményét mégis híven közli. A jelentés így mondja el a történeteket: „A magyar területen levő koreszmában együtt mulattak magyarországi és Romániában való oláh parasztok, akik között a rendet két csendőrt tartotta fenn. Mulatozás közben a parasztok verekedni kezdtek s ekkor egy magyar honos oláh paraszt román területre lépett. A román csendőr nyomban elfogta, egy magyar csendőr azonban utána ment és követelte, hogy bocsás-sák szabadon. A román csendőrök ekkor lefegyverezték és foglyuknak nyilvánították a magyar csendőrt. A másik csendőr, aki még a koreszmában volt, utána ment a társának és tiltakozott a lefegyverzése és fogvatartása ellen, de őt is lefegyverezték. A magyar területen mulató nép erre nyugtalanodni kezdett és követelte a három magyar kiadását, amire a román őrség előbb a levegőbe, azután pedig a nép közé célzott sortűzzel felelt. A lövéstől egy ember meghalt, ezt a magyar hatóság a határ közelében eltemettette és egy ember megsebesült, ezt pedig kórházba vitték. Az elfogott csendőröket és parasztokat ezután nyomban szabadon bocsátották. Mindezekből az tűnik ki, mondja a jelentés, hogy a román csendőrök jogosan használták fegyverüket és mindenképpen helyesen jártak el.” Így szól a román jelentés, mely ellenkezik a magyar részről megejtett vizsgálat tényadataival, melyeket lapunk legutóbbi számában híven közöltünk.

— Azt én fogja nekem elmondani — hunyta le szemét a férfi. — Várom a vallomását.

Az asszony sóhajtott.

— Ön az én egyetlen jó barátom. Más engem soha meg nem fog érteni s mást megbecsülni nem tudok. Mért ragaszkodom önhöz, mikor évekig nem látom, magam se tudom. Talán éppen azért, mert nem morzsolja le előttem az értékét s nem akarja, hogy szeressem. Helyesebben mondva: én se akarom, hogy szeressen, mert sajnálom önt és nem kívánom pusztulását. Mondja, igaz szeretet ez?

— Bizonyára. Az onyém is az, mert máskülönb meg kellene fojtanom azt, aki ezt a játékot üzi velem. — És játéknak tartja?

— Nem játék. Tudom, hogy becsül, talán egy kicsit szeret is s éppen ezért iparkodik magától távol tartani. Ha nem így volna, ugyanaz a sorsom lenne, mint a többi udvarlónak.

— És azok mind elpusztultak, ha ujak is jöttek helyükbe. Csuf fenevad vagyok, király tigris, aki nem tud betelni a vérrel, de akiben meg van az emléke egy szebb, tisztább életnek, a melyet talán valamikor visszaszerezhetek.

— Mikor!

— Ha majd egyszer fehéredni kezd a hajam s beleöregszem a hazugságba.

— S én még se mond soha valótlanságot.

Az igazsággal ép úgy lehet hazudni. Én őszinte vagyok mindenkire, de nem tudok sajnálni senkit. Ön az egyetlen ember, akivel kacérkodom, mert nem engedem, hogy az öné legyek, jöllehet a szívem, a lelkem, a testem az öné s mégis az a kacértság a legnagyobb

igazmondás, melyről életemben tudok. Voltak kedveseim, ön sohasem volt az, mert nem szabad annak lennie. Ön előtt egy szép, nagy, komoly élet áll s ennek nem lehet hajótörést szenvednie. Ha majd egyszer elhagyatott s öreg leszek, boldognak mondhatom magamat, hogy valakivel kacérkodtam.

A férfi nyugodtan hallgatta mindezt. Aztán így szólt:

— Nem volna jobb elégni, együtt elpusztulni?

Az asszony hidegen nézett rá.

— Én élni akarok — mondta. — Ön elhagyhat ha azt hiszi, hogy gunyt üzők belőle.

Csönd volt, a kis vasut gyorsan szaladt le a lejtőn. Az alkonyban egy város lámpái kezdtek felcsillani.

— És ha mégis követelném jogomat, ha hivatkoznám rá, hogy tiz esztendő óta öné nappalom és éjjelem? — szólt a férfi.

— Hiába kívánná, mert igazán szeretem önt s tudom mi sors várna rá.

— És így peregen le egész életem, távol öntől?

— Igen. Ez hazug viszony, mondják az emberek, ez őszinte viszony, vallom én. Ami bennünket összefűz, ahhoz csak a léleknek van köze s eljön az idő, mikor ön is meg fog engem érteni.

A férfi nem tiltakozott tovább és csöndesen nézte az előttük elvonuló tájat.

— Mikor látom megint? — kérdezte az asszony.

— Két év múlva.

— Akkor már harminczöt éves leszek. Már nem sokaig tart, hogy öreg legyek. Ha kiélttem világomat, ön a homlokomra teszi a kezét s én nyugodtan meghalhatok. De ostobaságokat beszéllek. Látssa, nekünk

még egy fél óráig se szabad egyedül lennünk. Mi történne akkor, ha az egész életünket együtt tölténénk?

A férfinem válaszolt. A vonat az állomásra érkezett. Az asszony megigazította fáttyát s gyorsan kezét nyujtva szállt ki. A zöld szalus házíkok mellett, esinos kis kocsin már árt rá valaki. Mikor a vonat kirobogott a megállóhelyről a fülkében ülő férfi még egyszer láthatta arcát, amely derűsen csillogott a hajtókocsin ülő férfi felé. Ilyen őszinte tekintetét rá nem vetett soha, s mégis érezte, hogy ez a hazug, kegyetlen szíve minden csöpp vérével az övé, egyedül az övé.

L. K.

Grönlandi mese.

Knud Rasmussen, egy grönlandi származású tudós, Bertelson dr. dán grönlandi expediciójának tagja, észak szomorú, sápadt lakóinak, az eskimóknak mondait és meséit gyűjti bokrétaba. Ebből a nagyon érdekesnek ígérkező gyűjteményből közli egy dán újság a következő jellemző mesét, melyet a hósisivatagok lakosai a haláluk a földre jöveteléről fundáltak ki:

... Kaliak, az első grönlandi, egészen egyedül élt a földön. Sok ezer éve élt már és pompás dolga volt. Akkor még sok volt a rozmár, tengeri kutya káfogása verte föl a szundok esöndjét és Kaliak sohasem tért vissza türes kézzel a vadászatról. Azonban, bár minde megvolt, mégsem vala boldog. Rettenetesen unta magát. Egy hosszú sarki éjszakán, mikor a nap fél évig maradt a látóhatár alatt, Kaliak a kunyhójában unatkozott és hogy, hogy nem, így szölitotta meg a hüvelykujját:

— **Vizsga.** A régi Rotter-féle bányatelep elemi iskolájában f. hó 15-én volt az évfolyam vizsga, a melyen a bánya-inspektora és Vass társulati tanító voltak a vizsga vezetői. Volt ott még egy pár tanító és érdeklődő, kik a rendkívül sikerült vizsgáról a legnagyobb megelégedéssel távoztak. Pauk bánya-inspektor révén vendégszeretetéből folyólag az érdeklődők ebédközben tárgyalták a vizsga szép eredményét. *Érdeklődő.*

— **Üdvös megterés az orvosi tudományban.** Igen érdekes és a szenvedőknek rég kívánatos megterést észlelünk egy régi orvosi elmélethez egy fővárosi orvos gyógymódjában, a mely feltűnően kedvező sikerei révén a társadalom legjobb és legműveltebb köreiben gyorsan polgárjogot nyert és rohamosan terjed. Ezen gyógymód a vérgyógyítás (Hemopatia), amely kizárólagosan a vér gyógykezelésével gyógyítja a neurasthénia és egyéb idegbajokat, az asthmát, gyomor-, sziv- és vesebetegségek, a közhvényt, még pedig sokkal tartósabban és biztosabban, mint bármely más újabb gyógymód vagy gyógyfürdő. E gyógymód megalapítója dr. Kovács I., fővárosi orvos, a ki évezredek óta uralkodó humoral-pathologia elveit visszaterve, csakis a test nedveinek kóros elváltozásaiban keresi a betegségek keletkezését és ezeknek gyógykezelésében a beteg szervek gyógyulását. Elért bámulatos eredményei tudományos hitelvel legfőnyesebben igazolják, mert néha a legválságosabb betegeket is rövid idő alatt tartósan rendbe hozta. Dr. Kovácsnak Budapesten v., Váci-körút 18. sz. I. em., egy e célra szolgáló rendelő intézete van, a hol naponta fogad betegeket. Mindazok, kik a fent felsorolt bajok egyikében szenvednek, igaz szível ajánljuk vidékünkön is elismert hírneves szaktudóshoz fordulni, mielőtt valamely gyógyfürdőbe mennének.

— **A diákmulatság** hangversennyel egybekötött táncszünetről jövő számunkban referálhatunk. Ezutal megemlíti, hogy eszerint változott: 1. Felolvasás. Tartja Csorba Ferencz. 2. a) Csikos Honvágya, Frölich-től, előadja Schäffer Lipót. b) Duett „János Vitéz”ből, előadja: Schäffer Lipót és Ott Vilmos. 3. „A vén cigány” Vörösmarty Mihálytól, szavalja Cserba Jenő. 4. Cremonai hegedűs, Hubay Jenő-től, előadja Ott Vilmos. 5. „A Mama kedvence” monolog. Rudnyánszky Gyulától, előadja Schwartz Mór.

— **Öngyilkos nyomorék.** Szánandó alakja volt az emberiségnek Muntány Juon (Mihu) petrozsényi volt lakos. Térden csuszva vándorogott az utcákon, de olykor olykor ép kézzel dolgozott is. Bógrácsot, üstöt foltozott s így tengette elhagyatottan nyomorult életét. Végre megunt a gyötrelmes vergődést, valahonnan kerített egy rozoga, rozsdás fegyveresövet, agyat tákolott hozzá, megtöltötte löporral, vagdalt vasdarabokkal s konyhója kertjében Derenyesten a gyomrába lőtt f. hó 16-án éjjel s reggelre a szomszédok a burgonya ültetvény

— Oh, hüvelykém, legkedvesebb minden ujjaim között, egy darabocskát, adnék belőled, ha nem kellene egyedül élnem többé! . . .

És im, csodák-csodája, alig hogy kimodta ezt Kaliai, máris nőni kezdett a hüvekujja. Legelőször is egy parányi fejecske bujt elő, azután két szemecske tekintett szét csodálkozva, utána két kar és két láb tűnt elő és nemsokára egy gyönyörű leányka állt a meglepett Kaliai előtt. Oly finom és oly szép vala, hogy egy eskimó sem kívánhatott volna szebbet . . .

A férfi pedig ezután már örömet mászott be a kis kunyhó ajtaján: nem unta el többé magát. — Történt azonban, hogy az asszony gyermekeket is hozott a világra, gagyogó csupóségeket, a kiket öröm volt nézni. A megelégedés azonban nem tartott soká; a gyermekek nőttek, falánkak voltak és így történt, hogy valahányszor az apjuk fáradtan tért meg a vadászatról, mindannyiszor üresen lelta a tálat. A gyermekek mindent fölfaltak előle . . . A szegény vénhedő Kaliai sokat éhezett és ugy lesaványodott, hogy már maga is egy hüvelykujjhoz kezdett hasonlítani. Bánatba merült és az asszony is kezdte belátni, hogy ez nem mehet így tovább. Szólt tehát az élete párjának:

— Hadd csak öregem. Ez nem mehet már így tovább, gyermekeink immár a nyakunkra nőttek. Ideje, hogy helyet adjunk nekik: haljunk meg! . . .

A férjnek nem volt ellenvetése; a mint mondták, ugy cselekedtek tehát. Lefeküdtek és meghaltak.

Igy jött a földre a halál. A kik pedig ezt az egészet nem hiszik és bizonyítékot akarnak, számolják csak meg a hüvelykujj izeit és meglátják, hogy az egy izzel rövidebb azóta, hogy Kaliai eskimó ősapánk elunta volt magát egy hosszú téli éjszakán. . . .

között halva találták. A hitvány fegyver, mellyel életét kioltotta 10–15 lépésvire volt tőle, tehát a lövés után még tovavánszorgott s akkor esett össze. A szomszédok nem hallották a lövest. A boldogtalan 30 éves, nőtlen, nyomorék cigány többször hangoztatta, hogy véget vet megunt életének. Szavának állt. A petrozsényi főszolgabíróóság megejtette az orvos-rendőri szemlét s megállapította az öngyilkosságot. Az előjáróság temettette el, a község költségén.

— **Szálloda és vendéglő megnyitása.** Petrozsény központján, a Kossuth Lajos utcában ma nyílik meg az „Emke” szálloda és vendéglő. Ullmann Lipót, a volt „Bukarest” szálloda új tulajdonosa nagy anyagi áldozattal renováltatta s czélszerűen átalakította az épületet. Hercz Mór vendéglős az étkező, ivó s kávéházi helyiségeket, valamint a vendégszobákat, izletesen, kényelmesen, csinosan rendezte be.

— **Saját vigyázatlanságának áldozata** lett folyó hó 17-én Huresza Mária petrillai paraszt asszony. A bánya társulat iparvasutján Lonyáról Petrilla felé haladt a kisvonat az előírt menetbeséggel. A lónyai kanyarulónál Huresza Mária a keskeny vágány között haladt, holott szigorúan tiltva van a közlekedés a pályatesten s bár a gépész a figyelmeztető vészjellet megadta, a gép visító fűtülésére a szerencsétlen nő rá se hederített s mert a lejtőn és kanyarulaton a vonatvezető minden igyekezetével sem volt képes a vonatot megállítani, a lehetőségig lassított, a vonat elűtötte a nevezett nőt s mintegy 100 méternyire vonszolta, míg a vonatot meg lehetett állítani. A nő életveszélyes sérüléseket szenvedett s vigyázatlanságáért valószínűleg életével lakol.

— **Hirtelen halál.** Kubelik Ferencz Livazény-aninoszailakos bányamunkás folyó hó 17-én délből együtt ebédelt közös lakásukon Milcis Miklós társával. Kubelik midőn a levest megett az asztalra hajtotta fejét s elaludt. Milcis ott hagyta, azt hívén, hogy részeg. Midőn a munkából délután 6 órakor haza tért, Kubelik az asztal előtt a földön feküdt véres fejjel. Azonnal jelentést tett a községi bírónak, aki a petrozsényi főszolgabírósnál mint gyanús halálesetet jelentette be. Jancsó Ferencz szolgabíró és dr. Weisz József h. járásorvossal a társulati kórházban a hullát megvizsgálta s a halál okának kiderítése végett a nyomozást megejtette s megállapította, hogy a különben iszákos ember halálát szívrozhad okozta s az elhalt fején volt súlyos sérülés onnan származhatott, hogy Kubelik, midőn a földre esett, fejét a székbe ütötte.

— **Sértés-zárlat.** A sertés orbáncz Petrozsényben több esetben konstatáltatván, Erdős László járási állatorvos indokolt jelentése folytán Janza Vazul h. főszolgabíró Petrozsény község területére a 15 napi sertés-zárlatot elrendelte. Mint értesülünk újabb esetek nem fordulván elő, a sertés-zárlat legközelebb be lesz szüntetve.

— **Tüzeset.** Petrozsényben f. hó 14-én éjjel 1 óra tájban Rosenberg Salamon derenyési szatócs és koresmáros kuglizóját valószínűleg ismeretlen tettesek felgyújtották s a tűz oly hamar terjedt el, hogy pár pillanat alatt a kuglizó mellett levő két szobás lakóház is lángba borult. Az összesereglett szomszédok a tűz eloltásához fogtak, de csakhamar belátták, hogy az égő faalkotmányok meg nem menthetők és így nagy igyekezettel a szomszédos házak — melyek mind fából valók — locsolásához fogtak. Már, már tüzet fogott Rosenberg koresmája is s a szerencsétlenség még nagyobb lett volna, mert ekkor felrobbant volna a nagy hordóban levő szesz és a petroleum, mely esetben az összes szomszédos házak is mulhatatlanul a tűz martalékává lettek volna. A tűz 2 órai megfeszített munka után lokolizálva lett. A tüztőlésnél ez alkalommal bátorságukkal ifj. Popa Dán k. esküdt és Belej Juon tüntek ki különösen. A kár 3000 korona, melynek fele van csak biztosítva.

— **Reménytelen szerelem** miatt Bernhardt Károly lupényi pékmester f. hó 20-án éjjel imádottja ablakja alatt föbe lőtte magát. Bernhardt Károly ugyanis nem régen költözött Lupényba, ahol péküzetlet nyitott s megismerkedett a csinos Stulik Katicával, aki rövid idő óta tartózkodik mint vendég ottani rokonainál. Bernhardt beleszeretett a szép és kedves leányba, ezt ismételtelen be is vallotta, de a leány nem viszonozta, és ezt nyíltan meg is mondta neki, ami azonban még inkább fokozta a férfi oltatlan szerelmét, de annyira elkeserítette, hogy inkább kívánt az élettől megválni, mint imádottja nélkül élni. Buját felejtendő elment f. hó 20-án este a Weisz-féle vendéglőbe mulatni, ahonnan éjfél tájban elment imádottja ablaka alá és ott a cigányokkal bús nótákat huzatott. Midőn a zenészek a 3-ik

darabot játszottak egy hatalmas dördüléstől megrémülve félbe hagyták a zenélést s rémülve látták, hogy Bernhardt Károly élettelenül fekszik a földön. Közében még füstölgött a revolver, halántékából pattakozott a vér. Azonnal a lakására szállították, hol rögtön megjelent a községi orvos is, de sem a gondos ápolás, sem az orvosi segély az életnek meg nem menthette, 4 órai szenvedés után megszűnt élni.

— **A könyvkötészet remeke.** Szerkesztőségünknek bemutatnak 10 kötet művet diszkötésben, melynek a kötése igazán a párisi világkiállításon is helyt foglalhatott volna. A kötés 14 színben van előállítva, dus arany nyomással, s keret gyanánt körös-körül elragadóan bájos virág gürland vonul végig. Az ember önkéntelenül megakarja fogni a kötésen levő diszeket, oly mesterien vannak azok előállítva. Ilyen 10 kötet műhöz, melynek bolti ára 30 korona, ingyen juthat bárki, csupán a bekötési táblába való beillesztésért fizet darabonként 12 krt., vagyis a 10 kötetnél 1 frt 20 krt, ha előfizeti a „Rónai Világ Lapja”-t félélve 4 frt helyett 2 frt 48 krral. Előfizetések a „Magyar Kereskedelmi Közlöny”-höz küldendők, Budapest, VII., Károly-körút 9. Összintén ajánljuk nb. előfizetőinknek, ezen rendkívül érdekes lap megrendelését annál is inkább, mert egy pompás kis házi könyvtár birtokába juthat alig számba vehető összegért, melyben a magyar irodalom színe-java, képviselve van ezen művekben.

— **Pályázati felhívás.** A siketnémák budapesti állami intézetének első osztályaiban a legközelebbi tanévre 30 új növendék fog felvételt. Ezen kívül felvételt nyerne a megfelelő felsőbb osztályokba oly siketnémák is, a kik eddig valamely vidéki intézetben tanulnak ugyan, de a kiknek szülői időközben a székesfővárosban, vagy annak környékére költöztek. Végül felvételt a felsőbb osztályokba olyan gyermekek is, a kik népiskolai tanulmányaik közben siketültek meg s e kik az intézetben a beszédnek szájáról való leolvasását tanulják meg és ez uton elemi ismereteiket kiegészítik. Első sorban a Budapesten s az annak környékén levő községekben lakó siketnémák vétetnek ugyan fel, de másodsorban felvételt nyerne az ország bármely helyéről folyamodó olyan siketnémák is, a kik az évi 200 K. eltartási költséget egészében, vagy legalább részben biztosítani tudják. A felvételt a folyamodványok beérkezésének sorrendjében fog eszközölni; miért is indokolt, hogy a szülők mielőbb küldjék be kérvényeiket. Pályázati határidő július 25. Részletes tájékoztatást és felvételi nyomtatványokat az érdeklődőknek díjtalanul küld az intézet igazgatósága. Budapest, VIII. Mosonyi-utca 8. szám. Megjegyeztetik, hogy az intézet 8 évfolyamu.

— **Jótekonycélú jünialist** rendez folyó hó 23-án a salgótarjáni Községbánya társulat petrillai bányászifjusága Kailing Károly vendéglő helyiségében. A rendezőség névsora megfelelő biztosítékot nyújt a mulatni szerető közönség igényeinek kielégítésére.

— **Nem úgy van, mint régen volt.** 1648-ban Anglia parlamentje törvényben mondta ki, hogy minden színész — csavargó, és mint ilyenek kell vele elbánni. A ki engedelem nélkül mer valamelyik színházban játszani, azt először is megkorbácsolják és azután tömlőzbe vetik. Az igaz, hogy akkoriban egész Angolországban csak két színház volt, mert a puritán Cromwell a többi leromboltatta. Százharmincegy évvel később pedig királyi pompával tették Carriek Dávidot, a híres színészt a Westminster-apátság templomában, a Shakespeare-emlék lábánál örök nyugalomra. Nálunk se volt régente jobb sora a színésznek. 1820-ban Kükedy Pál színész azzal kérréssel fordult a helytartótanácsához, hogy vegyék föl a városi szegények házába, mert megöregedett és már nem tud játszani. A helytartó-tanács azzal a megokolással utasította el Kükedy kérését, hogy ilyen segítségben csak olyan embert részesíthet, a ki becsületes munkával és nem naplopással kereste a kenyerét. Szóval, azok a régi jó idők se voltak a jóságban olyan tökéletesek.

— **Miképpen kell jövedéki kihágási ügyekben sikeresen védekezni?** Ritka ember, aki ezt tudja? Hiszen már átment a köztudatba, hogy ha a pénzügyi közegek bírságot követelnek, ugy se szó, se beszéd, belenyulunk a zsebünkbe és fizetünk. nem is kutatva, hogy vajjon csakugyan olyan kihágást követünk-e el, aminővel vádoltatunk és hogy csakugyan olyan bírságot kell-e fizetnünk, aminőt tőlünk követelnek.

Szóval, a jövedéki büntető ügyekben már évtizedek óta a sötétben tapogatódzunk, és ha reánk üt a fináncz, ugy alkudozunk a bírságösszegre nézve, kérünk könyörgünk, de védekezni nem tudunk, mert nem ismer-

jük a védekezés módját, nem ismerjük a jövedéki büntető törvényeket és az azokat pótló és azokat kiegészítő szabályokat, miniszteri rendeleteket és döntvényeket, ami nem is esoda, mert hiszen a jövedéki büntető törvényeink még maig is az 1788. évi harminczadi rendtartás és az 1842. évi harminczadivatali utasítás alapján „kezelteknek”.

Hogy tehát valakinek alapos ismeretei legyenek e téren, ehhez egy kis emberöltőn át való szakadatlan tanulmányozás, adat- és anyag gyűjtés szükséges.

Igazan hízagot pótol te ut az a most megjelent terjedelmes szakkönyv, a melynek címe: A Jövedéki Büntető Törvények és A Jövedéki Büntető Eljárás Magyarázata.

Írta: Hoffmann Mihály, az „Adóügyi Szaklap” szerkesztője.

A „Jövedéki Büntető Törvények és a Jövedéki Büntető Eljárás Magyarázata” című, most megjelent könyve is a gyakorlati élettel számol.

Kiterjed az egyenes adók-, fogyasztási adók-, illetékek- és állami jövedékre vonatkozó összes törvények és szabályok áthágásából származó jövedéki kihágásokra és nélkülözhetetlen utmutató és tanácsadó minden jövedéki kihágási ügyben, mert alapos oktatást ad a kereseti adó-, házáadó-, földadó-, tőkekammat- és járadékadó-, nyilvános számadásra kötelezett vállalatok és egyletek adója-, nyereményadó-, szállítási adó-, vadászati- és fegyver- adó-, bányaadó-, általános jöv. pótdó-, hadmentességi díj-, szeszadó-, söradó-, czukor- és ásványolajadó-, szeszadópótlék-, söradópótlék-, átutalási eljárás, községi fogyasztási adópótlék-, dohány-, ső- és lottó- jövedék, állami italmérés jövedék, lópor-, határvám-, postajövedék-, fémjelzés-, illeték-, valamint boritaladó és huszfogyasztási adóügyben előforduló jövedéki kihágási esetekben követendő mikénti védekezésre vonatkozólag.

A praktikus és díszesen kiállított tartalomjegyzékkel esbetűsoros utmutatóval ellátott könyv bolti ára nyolcz korona és megrendelhető az „Adóügyi Szaklap” kiadóhivatalánál, Budapest, VI. ker., Andrássy-ut. 38. A közönség különös figyelmébe ajánljuk.

—Az új kaszinó tegnapra tervezett bokréta ünnepét jövő szombatra halasztották.

—Borzalmas történet. A reklam gyártás terén bántulatos leleményességet fejtenek ki az emberek. Ha egy lap egyszerűen előfizetési felhívást tesz közzé, azt ugyan századik ember sem olvassa el, de ha valami érdekes eseményt közöl hangzatos címmel; azt elolvassák, aztán a végén tűnik ki, hogy az egyszerű hirdetés. Egy bajor újság az alábbi különös előfizetési felhívást közölte az újdonságok rovatában „Borzalmas történet” cím alatt:

—Egy uriember, aki fűvényeségből nem akart előfizetni az újságra, átküldte a fiát a szomszédhoz, aki járattott lapot. A fiu a nagy sietségben felkötött egy husz márkát érő méhkest; a méhek erre kiröptültek és felismerhetetlenre csipkedték a szegény fiu arcát. Kiabálására kirontott az apja s nem ügyelve a drótsővényre, nekifutott, letépte, de a szögek a testébe belefurodtak és husz márkát érő nadrágját is összemarcangolták. A téhen fölhasználta a sövényen támadt rést, kiszökött a buzaöldre, lelegelte az éretlen gabonát és addig evett, míg fölpuadt és megdöglött, a nagy zajra kifutott az asszony s a kezében levő olvasztott zsírral teli edényt beleejtette a kosárba, amelyben a kis macskák meghuzódtak; a macskák belefuladtak a zsírba. Az asszony ijedségében kiejtette szájából mesterséges fogszorait, melyek összetörttek, pedig százhusz márkába kerültek. A magára hagyott kisgyerek a kiöntött zsírral kezdett játszani és bemoeskolta vele a száz márkát érő szőnyeget. A nagy zavarnál a gazda lánya megszökött a szolgálégnnyel és magával vitt az apja főkjából kétszázötven márkát, a felügyelet nélkül maradt tyukok közül tizenegy drótot elpusztított a kutya, a borjuk pedig tönkretették a a kötéltre terített fehérneműt.”

Ebből a borzalmas történetből azt a tanulságot vonja le a bajor újság, hogy nem jó a szomszédba küldeni újságért, hanem járasson mindenki maga s természetesen csakis a Bajor Országos Újságot, melynek ára . . . stb. Mert világos, hogy a rettenetes történetnek ez a befejezése.

Kiadótulajdonos: Figuli Antal.

Szerkesztői üzenetek.

„Basáskodás.” Amennyire a kérdéses lapényi esetet ismerjük, a dolog nem úgy áll, mint a „Basáskodás” cím alatt beküldött cikk felpanaszolja. Az ügynek van illetékes bírása, hol az esetleges sérelem orvosolható. A nyilvánosság elé nem tartozván, még a beküldő felelősségére sem közzölhetjük. Mi nem hajhászunk a szenzációt.

Hazafiatlanság Hátszeg. Az illetők eljárását mi is hazafiatlannak tartjuk. Ottani lapársunk szintén lelkesen küzd a magyar nemzeti eszméért s inkább módjában áll a tényállásról meggyőződést szerezni. Sziveskedjék figyelmét a mindenesetre hazafiatlan eljárásra felhívni.

Lupényi. Nagyon szívesen. Lapunk irányával egyező cikkeket készséggel közzölünk s az érdekesebb helyi események közlésével az olvasó közönség igényét igyekszünk kielégíteni.

NYILTTÉR *)

Új gyógyszerárt.

„A magyar koronához” címmel Petrozsény nagyközség közepén, a Kossuth Lajos utca legszébb pontján, a legmesszebb menő egészségügyi kívánalmaknak megfelelőleg, a kor legújabb vívmányait is felölelve, anyagi áldozatot nem kimélve, a legmodernebb módon igyekeztem berendezni, a nevemre engedélyezett új gyógyszerárt.

Most midőn gyógyszerártam az erre hivatott egészségügyi felsőbb hatóság által részletesen megvizsgálva, mint olyan, mely, úgy szakszerűség, mint minőség tekintetében minden kívánalomnak teljesen megfelelően van felszerelve, — a közforgalom átadására engedélyeztetett s már e hó 17-én megnyitott — azzal a kéressel fordulok Petrozsény és vidéke igen tisztelt Nagyközségéhez, hogy gyógyszerártam, — melyben a gyógyszeréken kívül nagy választékban találhatók a legfinomabb illatszerek, szappanok és szepítőszerek is, s melyben minden időben a t. vevőket a legpontosabb és leglelkülmertesebb kiszolgálás várja — becses látogatásával minél gyakrabban szerencsételtetni méltóztatssék.

Petrozsény, 1905 évi július 22-én.

Kiváló tisztelettel
Graffius Vilmos,
gyógyszerész.

*) E rovatban közöltéért nem vállal felelősséget a Szerk.

Szálloda-és vendéglő megnyitás.

Van szerencsém Petrozsény és vidéke nagyérdemű közönségének, valamint az utazó és kiránduló közönségének mély tisztelettel tudomására hozni, hogy a teljesen és czélszerűen átalakított volt „Bukarest” szállodát és vendéglőt Petrozsény főutcájában

EMEKE elnevezés alatt 1905. évi július hó 23-án, vasárnap, zene mellett megnyitom.

A legmesszebb menő anyagi áldozattal az igényeknek megfelelően rendeztem be, úgy a szállodát, valamint a vendéglőt. Jó, izletes, hideg és meleg ételek, kitiünő italok előzékeny és jutányos kiszolgálásával arra fogok törekedni, hogy a n. é. közönség tisztelettel kért pártolását kiérdemeljem.

Acetylen-világítás, francia biliárd-asztal, naponként jó zene.

Étkezésre abonens urakat jutányosan elvállalok.

Szíves támogatást kér:

HERCZ MÓR,
vendéglős és szállodás

1-3

Ajánlok,

Hasáb bükkfát ölenként felrakva, szállíthatók nagyobb mennyiségben is.

Szíves ajánlatok e lap kiadóhivatalába kéretnek.

Egy 98 □-öl háztelek a vágóhid-utcán a Salgótarjáni kb. területtel szemben, utcára nyíló, szabad kézből eladó.

Czim: a kiadóba.

Kiadó lakás

Petrozsényben, a főutcán 1 butorozott szoba, szoba és konyha azonnal kiadó.

Értekezhetni lehet: Krausz Józseffel.

A „PESTI NAPLÓ” új karácsonyi ajándéka.

Modern Magyar Festőmű- vészek

a cizme új kiadványunknak, melyet 1905. évi karácsonyi ajándéku szántunk t. előfizetőinknek.

Ez új ajándékunk, noha folytatása és kiegészítő része lesz a „Magyar Festőművészet Album”-nak, mégis mint teljesen önálló mű gyönyörű foglalata lesz a modern magyar festőművészet remekeinek.

Eddigi karácsonyi ajándékaink is a magyar irodalmat és magyar művészetet szolgálták, nagyszabású és nagyértékű díszművek százezernyi példányaival terjesztve el a magyar költészet és festőművészet nagyjainak alkotásait. A remekművek e díszes sorozatát folytatja most a „Pesti napló” új és minden eddigi ajándékát tulszárnyaló díszművel: a Modern Magyar Festőművészek-kel.

Ötven nagyszabású festményt szemeltünk ki a modern magyar festők alkotásaiból, nagyrészt mesteri kivitelű műlapokon és gyönyörű, több színnyomású képekben.

Ezenkívül be fogjuk mutatni e műben jelesebb festőink vonzóan megírt életrajzát. A szöveget, amely a modern magyar festőművészet történelmét fogja tárgyalni, elsőrendű esztétikusaink könnyed előadásában, színes képek és rajzok fogják tarkítani. Albumunk kitűnő formájában is követni fogja eddigi törekvéseinket és a magyar könyvkötőiparművészet újabb alkotása lesz.

Ezt az új, páratlan díszű ajándékunkat megkapja karácsonyra állandó előfizetőinkön kívül minden új előfizető is, aki mostantól kezdve egy évre megszakítás nélkül a Pesti Naplóra előfizet. Az előfizetés fél- és negyedévenként, sőt havonta is eszközölhető.

Előfizetési ár: 1 évre 28 kor. 1/2 évre 14 kor. 1/4 évre 7 kor. 1 hora 2 kor. 40 fillér. — Mutatványszámot szívesen küldünk.

Tisztelettel: a „Pesti Napló” kiadóhivatala.